

УДК 34.03

DOI 10.31732/2708-339X-2024-11-A13

НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ МІЖНАРОДНИХ СПОРТИВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЯК МЕТОД РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ СПОРТУ В УКРАЇНІ

Француз-Яковець Т.А.,

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри державно-правових дисциплін
Університет економіки та права «КРОК»
м. Київ, вул. Табірна, 30-32, Україна, 03113
e-mail: tafrantsuzya@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1224-346X>*

Нігруца О.О.,

*аспірант Університету економіки та права «КРОК»
м. Київ, вул. Табірна, 30-32, Україна, 03113
e-mail: nihrutsaoo@krok.edu.ua*

LEGISLATION OF INTERNATIONAL SPORTS ORGANIZATIONS AS A METHOD OF REGULATING LEGAL RELATIONS IN THE SPHERE OF SPORTS IN UKRAINE

Frantsuz-Yakovets T.A.,

*Doctor of Laws Sciences, Professor;
Professor of Department of State Legal Disciplines
"KROK" University
Kyiv, Tabirna St., 30-32, Ukraine, 03113
e-mail: tafrantsuzya@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1224-346X>*

Nihrutsa O.O.,

*Postgraduate student
"KROK" University
Kyiv, Tabirna St., 30-32, Ukraine, 03113
e-mail: nihrutsaoo@krok.edu.ua*

Анотація. У статті проаналізовано вплив нормативних документів міжнародних спортивних організацій на регулювання правовідносин у сфері спорту в Україні. Охарактеризовано ключові нормативні документи Міжнародного олімпійського комітету (МОК), такі як Олімпійська хартія, яка є основним документом, що визначає принципи та правила Олімпійського руху, а також розглянуто їх вплив на регулювання спортивних заходів у глобальному масштабі. Крім того розглянуто стандарти та процедури, встановлені Світовою антидопінговою агенцією (WADA), які є критично важливими для боротьби з допінгом у спорті, зокрема перелік заборонених препаратів і методів. Проаналізовано вплив Федерації міжнародного футболу (FIFA) на стандартизацію футбольних правил, звернувши увагу на «Правила гри», що детально регулюють технічні аспекти проведення міжнародних матчів. Важливість цих документів для української правової системи полягає у їх використанні як основи для регулювання національних спортивних змагань, що забезпечує узгодженість національних і міжнародних стандартів. Проведено аналіз процесу імплементації міжнародних норм у внутрішнє законодавство, який охоплює адаптацію і прийняття відповідних законів, що відповідають міжнародним вимогам та водночас реагують на внутрішні потреби країни. Визначено, що імплементація міжнародних стандартів є комплексним процесом, який вимагає не тільки технічного перекладу, але й глибокого розуміння специфіки національного спортивного контексту. Сформовано висновки про те, що ефективна адаптація та використання міжнародних нормативних документів сприяє підвищенню рівня правової визначеності, створює умови для справедливого ре-

гулювання спортивних правовідносин і зміцнює міжнародний імідж України як країни, що дотримується світових стандартів у сфері спорту.

Ключові слова: міжнародні спортивні організації, нормативні документи, правовідносини, спорт, метод, імплементація.

Формул: 0, **рис.:** 0, **табл.:** 0, **бібл.:** 15.

Abstract. The article analyzes the influence of normative documents of international sports organizations on the regulation of legal relations in the sphere of sports in Ukraine. It characterizes the key normative documents of the International Olympic Committee (IOC), such as the Olympic Charter, which is the main document defining the principles and rules of the Olympic movement, and discusses their impact on regulating sports events on a global scale. Additionally, it examines the standards and procedures established by the World Anti-Doping Agency (WADA), which are crucial for combating doping in sports, including the list of prohibited substances and methods. The influence of the International Federation of Association Football (FIFA) on the standardization of football rules is discussed, with attention drawn to the «Laws of the Game,» which detail the technical aspects of international matches. The importance of these documents for the Ukrainian legal system lies in their use as a basis for regulating national sports competitions, ensuring consistency between national and international standards. An analysis of the process of implementing international norms into domestic legislation is conducted, covering the adaptation and adoption of relevant laws that meet international requirements while responding to the country's internal needs. It is determined that the implementation of international standards is a complex process that requires not only technical translation but also a deep understanding of the specifics of the national sports context. Conclusions are drawn that effective adaptation and use of international normative documents contribute to increasing the level of legal certainty, creating conditions for fair regulation of sports legal relations, and strengthening Ukraine's international image as a country that adheres to global standards in the field of sports.

Keywords: international sports organizations, normative documents, legal relations, sports, method, implementation.

Formulas: 0, **fig.:** 0, **tabl.:** 0, **ref.:** 15.

Актуальність дослідження. Сучасна спортивна індустрія виявляється не лише ареною змагань та підготовки атлетів, але й складною системою правових та управлінських відносин. Глобалізація в спортивному світі викликає необхідність адаптації національного законодавства до міжнародних норм, що визначаються провідними міжнародними спортивними організаціями. Такі організації як Міжнародний олімпійський комітет, Міжнародна федерація футболу та Міжнародна асоціація легкоатлетичних федерацій виступають ініціаторами стандартів, які формують спортивні правила та норми, обов'язкові до виконання у різних країнах, включно з Україною.

У контексті впровадження міжнародних нормативних документів у національне законодавство виникають питання їх інтерпретації та застосування, а також можливі колізії із внутрішніми правовими актами. Розв'язання цих питань є надзвичайно актуальним для правового регулювання спортивних відносин в Україні, оскільки націлені на захист прав спортсменів і забезпечення чесної та справедливої конкуренції.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз актуальних наукових праць і публікацій демонструє особливий характер досліджень правових аспектів у сфері

фізичної культури та спорту на території України. У вітчизняній науковій діяльності основна увага приділялась обговоренню ізольованих питань, що сприяли формуванню сектора «спортивне право України» [1; 4; 7], механізмам державного керування фізичною культурою та спортом, а також організаційно-правовим засадам у даній сфері [5]. Водночас, на міжнародному рівні спортивне право розглядається як зріла та незалежна галузь, існування якої триває десятиліттями. Зокрема, закордонні експерти зі спортивного права зосереджуються на аналізі різних аспектів даної галузі, вивчають концепцію «Lex Sportiva» [10], досліджують тенденції розвитку глобального спортивного права [12], та розглядають синергію між міжнародним спортивним правом і сферою бізнесу в XXI столітті [13].

На основі проведеного аналізу наукових праць вчених можемо зробити висновок, що на сьогодні не було проаналізовано нормативні документи міжнародних спортивних організацій на регулювання правовідносин у сфері спорту в Україні.

Мета статті – аналіз впливу нормативних документів міжнародних спортивних організацій на регулювання правовідносин у сфері спорту в Україні.

Виклад основного матеріалу дослід-

ження. Міжнародні спортивні організації відіграють значну роль у стандартизації та регулюванні правил проведення спортивних змагань та інших важливих аспектів спортивного життя на глобальному рівні. Серед найбільш впливових з них можна виділити Міжнародний олімпійський комітет (МОК), Федерацію міжнародного футболу (FIFA) та Світову антидопінгову агенцію (WADA), які внесли значний вклад у формування міжнародної спортивної політики.

Так, Міжнародний олімпійський комітет (МОК) займає унікальне місце у світовій спортивній системі, виконуючи роль головного координатора Олімпійських ігор та рухів. Як верховний орган, МОК не тільки сприяє розвитку олімпійських рухів, але й гарантує дотримання принципів Олімпійської хартії [9].

Міжнародний олімпійський комітет (МОК) використовує низку ключових нормативних документів для регулювання та організації олімпійських ігор та пов'язаних з ними діяльностей. Розглянемо деякі з основних документів:

- Олімпійська хартія – основний документ, який визначає фундаментальні принципи та правила Олімпійського руху. Хартія включає правила, що стосуються структури та організації МОК, правила проведення Олімпійських ігор, а також політику в сфері антидопінгу, реклами, трансляцій та промоції Олімпійських ігор [6];

- Кодекс Світової антидопінгової агенції (WADA) – цей документ встановлює стандарти для боротьби з допінгом у спорті. Він визначає список заборонених препаратів, методи тестування та процедури, які мають бути використані спортивними організаціями й органами для забезпечення чесності та справедливості в спорті [3];

- Олімпійські правила та регламенти – це специфічні правила, які визначають умови проведення кожних Олімпійських ігор, включаючи кваліфікаційні норми, формати змагань, умови для участі країн та атлетів, інструкції щодо проведення церемоній відкриття та закриття [15];

- Регламенти захисту прав спортсменів – документи, які забезпечують за-

хист прав спортсменів, включаючи політику проти дискримінації, гарантії щодо рівності статей та правила стосовно здоров'я та безпеки учасників.

Вище зазначені нормативні документи не лише визначають рамки для проведення Олімпійських ігор, але й встановлюють стандарти для національних олімпійських комітетів та спортивних федерацій, забезпечуючи їхнє виконання відповідно до міжнародних вимог. Україна, як учасник олімпійського руху, інтегрує ці нормативні вимоги у своє національне законодавство, адаптуючи їх до внутрішнього спортивного контексту для гармонізації міжнародних та національних правил у сфері спорту.

Нормативні документи, розроблені МОК, визначають умови проведення Олімпійських ігор, стандартизують процедури та вимоги до участі спортсменів і організаторів. Ці документи включають в себе детальні кваліфікаційні критерії для атлетів, які забезпечують рівні умови та можливості для спортсменів з усього світу. Важливою частиною нормативів МОК є положення, які регулюють антидопінгову політику. Ці положення встановлюють строгі вимоги та процедури допінг-контролю, спрямовані на забезпечення чесності та справедливості змагань. Крім того, нормативні акти МОК підкреслюють важливість рівності статей, пропагуючи принципи рівноправності та недискримінації у спортивній арені.

У контексті України, імплементація нормативних документів МОК має особливе значення. Враховуючи стратегічне прагнення України до інтеграції у світову спортивну спільноту та дотримання міжнародних стандартів, прийняття та впровадження положень, визначених МОК, стає ключовим аспектом у розвитку національного спорту. Нормативні документи МОК використовуються як основа для розробки відповідних законодавчих та нормативних актів в Україні, що дозволяє гармонізувати внутрішні правила з міжнародними вимогами.

Таким чином, адаптація та впровадження міжнародних нормативних документів МОК в Україні стає фундаментом для створення прозорої, ефективної та

справедливої системи спортивних відносин, що сприяє підвищенню міжнародного іміджу країни та забезпечує рівні можливості для всіх учасників спортивного процесу в Україні. У свою чергу, регулювання міжнародних футбольних змагань та ініціатив ФІФА в Україні сприяє підтримці та розвитку футболу, встановлюючи стандарти та правила, які сприяють чесному та професійному розвитку цієї галузі у країні.

Федерація міжнародного футболу (FIFA) є центральним органом у світовому футболі, що визначає та контролює основні правила і стандарти, які стосуються проведення міжнародних футбольних матчів та інших аспектів футбольної діяльності. Основною метою FIFA є забезпечення єдності та стандартизації у правилах гри на міжнародному рівні, що дозволяє проводити чесні та справедливі змагання по всьому світу [11].

Одним із ключових нормативних документів, розроблених FIFA, є «Правила гри», які детально визначають технічні аспекти футбольних матчів, включаючи розміри поля, м'яча, правила гри, використання технологій на лінії воріт та інші критичні параметри. Ці правила є обов'язковими для всіх національних федерацій, які беруть участь у міжнародних турнірах під егідою FIFA [8, с. 711].

«Регламент про статус та трансфери гравців» є іншим важливим документом, який врегульовує процедури трансферу гравців між клубами та країнами. Цей регламент включає правила щодо трансферних вікон, обов'язкових компенсацій за тренування молодих гравців, а також деталізує правові аспекти, пов'язані з міжнародними переходами.

FIFA також активно використовує свій вплив для розвитку футболу на міжнародному рівні через різноманітні програми та ініціативи, такі як «FIFA Forward». Ця програма спрямована на підтримку розвитку футболу у менш розвинених країнах шляхом фінансування проектів, будівництва інфраструктури, а також організації тренінгів для тренерів та арбітрів [14, с. 32].

В Україні, як і в багатьох інших країнах, місцева футбольна федерація вико-

ристовує нормативні документи FIFA як основу для власного регулювання національних змагань. Це забезпечує узгодженість у правилах гри на національному та міжнародному рівнях, а також сприяє виконанню міжнародних стандартів у проведенні змагань та організації футбольної діяльності. Така інтеграція допомагає Україні підтримувати високий рівень професіоналізму та чесності у спортивних заходах, а також зміцнює позиції країни на міжнародній арені.

Включення нормативних положень FIFA у вітчизняне спортивне законодавство також сприяє правовій визначеності та прозорості у футбольних правовідносинах в Україні, що є важливим чинником для забезпечення стабільності та розвитку футболу як професійного спорту.

Світова антидопінгова агенція (WADA) відіграє вирішальну роль у формуванні глобальних стандартів з протидії допінгу в спорті. Відповідно до своєї місії, WADA спрямовує зусилля на створення чесного та безпечного спортивного середовища шляхом моніторингу, контролю та стандартизації антидопінгових процедур на міжнародному рівні [2].

Основним інструментом у боротьбі з допінгом є Світовий антидопінговий кодекс, який є юридично зобов'язуючим документом для всіх спортивних організацій, що підписали його. Кодекс описує детально заборонені препарати і методи, стандартизує процедури проведення допінг-контролю та визначає правила відповідальності й санкції для спортсменів та інших учасників спортивних заходів, які порушують антидопінгові правила [3].

Основні положення кодексу включають:

- перелік заборонених речовин і методів, тобто регулярно оновлюваний список, який визначає заборонені речовини та методики, які не можуть бути використані атлетами;
- стандартизація процедур збору зразків, їх аналізу та обробки, забезпечує уніфікацію і справедливість процесу на міжнародному рівні;
- санкційні заходи, які визначають можливі покарання для спортсменів, тренерів, ме-

дичних працівників та інших осіб, залучених у допінгові порушення.

В Україні виконання вимог Світового антидопінгового кодексу забезпечується Національним антидопінговим центром України, який діє відповідно до міжнародних стандартів, затверджених WADA. Включення положень кодексу у національне законодавство дозволяє Україні ефективно інтегрувати міжнародні правила в систему внутрішнього спортивного регулювання, що сприяє посиленню боротьби з допінгом та підвищенню прозорості спортивних змагань.

Така інтеграція не тільки сприяє створенню справедливих умов для всіх спортсменів, але й підвищує довіру до національних спортивних інституцій та змагань. Ратифікація і впровадження міжнародних антидопінгових стандартів у національне законодавство зміцнює правову базу України у сфері спорту, забезпечуючи правову визначеність та відповідальність на всіх рівнях спортивної діяльності.

Роль міжнародних спортивних організацій у створенні нормативних актів на міжнародному рівні є вирішальною, оскільки їхні правила та стандарти слугують основою для національного законодавства багатьох країн, забезпечуючи глобальну єдність і сумісність у спортивному світі. Це впливає не лише на регулювання спортивних заходів, але й формує базу для міжнародного спортивного права. Така інтеграція нормативів є складним процесом, який вимагає тісної координації на різних рівнях управління та адаптації законодавства на національному рівні. У контексті України, як члена міжнародних спортивних організацій, це означає зобов'язання дотримуватись міжнародних стандартів і впровадження їх у внутрішнє законодавство, що включає стандарти організацій на кшталт Міжнародного олімпійського комітету, FIFA та WADA.

Розглянемо основні етапи імплементації міжнародних норм.

Так, перший крок в імплементації міжнародних стандартів полягає в точному перекладі нормативних документів на українську мову, що забезпечує розумін-

ня й доступність міжнародних правил для українських законодавців та спортивних організацій.

Другий крок включає адаптацію міжнародних стандартів до національного контексту. Це означає, що українське законодавство повинне враховувати специфіку національного спортивного середовища та культурні особливості, при цьому забезпечуючи дотримання міжнародних вимог.

Третій етап полягає у формуванні та прийнятті відповідних законодавчих та нормативних актів. Українські законодавці мають розробляти та ухвалювати закони, які не тільки відповідають міжнародним стандартам, але й ефективно регулюють спортивні правовідносини відповідно до внутрішніх потреб країни.

Крім того, важливо зазначити, що імплементація міжнародних норм в Україні супроводжується рядом викликів, включаючи потребу в постійному оновленні нормативних баз, зважаючи на зміни у міжнародних стандартах, а також необхідність гарантування комплексної підготовки та освіти спеціалістів у сфері спортивного права. Однак успішна імплементація відкриває значні перспективи для розвитку спорту в Україні, зокрема підвищує довіру на міжнародній арені, сприяє залученню інвестицій у спортивну інфраструктуру та зміцнює правову захищеність спортсменів.

Імплементація міжнародних стандартів також сприяє забезпеченню справедливих та прозорих умов для всіх учасників спортивних змагань, що є основою для чесного та етичного спорту.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, на основі проведеного аналізу, можемо сформулювати висновки, що нормативні документи міжнародних спортивних організацій суттєво впливають на формування правової основи спортивної діяльності в Україні, відіграючи ключову роль у процесі міжнародної інтеграції та забезпеченні відповідності українського спорту світовим стандартам. Завдяки імплементації міжнародних норм і принципів Україна може значно підвищити якість та конкурентоспроможність своїх спортивних ініціатив.

Впровадження цих стандартів сприяє не тільки покращенню спортивних практик, але й підсилює правову захищеність атлетів, забезпечує справедливість змагань та відкриває нові можливості для міжнародної співпраці.

Однак, процес адаптації міжнародних регуляцій до національного контексту України є складним і багатовимірним завданням, яке вимагає комплексного підходу, глибокого аналізу та вдосконалення законодавчої бази. Цей процес обумовлений необхідністю узгодження міжнародних норм з внутрішніми законами та практиками, а також потребою у врахуванні національних особливостей і культурних відмінностей. Успішна імплементація міжнародних стандартів потребує злагодженої роботи законодавчого й виконавчого апаратів, а також

активної участі спортивних федерацій та організацій.

Забезпечення відповідності до міжнародних стандартів є невід'ємною частиною процесу глобалізації українського спорту, що сприяє його розвитку, підвищенню прозорості та ефективності спортивного управління. Впровадження цих стандартів не тільки сприяє поліпшенню спортивних результатів на міжнародних аренах, але й відкриває двері для міжнародної взаємодії, кооперації та обміну досвідом, зміцнюючи загалом спортивний імідж країни.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні ефективності та впливу імплементації міжнародних нормативних документів спортивних організацій на розвиток та регулювання спортивної сфери в Україні.

Література:

1. Бордюгова Г. Ю. Міжнародне спортивне право як основа для формування національної галузі права «Спортивне право України»: автореф. дис. канд. юр. наук, Київ. 2009. 18 с.
2. Всесвітня антидопінгова агенція URL: <https://www.wada-ama.org> (дата звернення: 01.03.2024).
3. Всесвітній антидопінговий кодекс. Національний антидопінговий центр України. [Перекл. з англ]. Київ: АВІАЗ, 2008. 111 с. URL: <https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada-2015-code-ru.pdf> (дата звернення: 01.03.2024).
4. Гаро Г. О., Кушнір О. О «Спортивне право: огляд національного законодавства і міжнародних стандартів». Господарське право та процес. 2017. URL: https://protocol.ua/ua/sportivne_pravo_oglyad_natsionalnogo_zakonodavstva_i_mignarodnih_standartiv/ (дата звернення: 01.03.2024).
5. Кононович В. Г. Формування організаційно-правових засад державного управління фізичною культурою в Україні. Теорія та практика державного управління. 2012. Вип. 4(39), С. 301-305.
6. Олімпійська хартія. Міжнародний олімпійський комітет. Київ: Олімп, л-ра, 1999. 96 с.
7. Чередник Р.В. Становлення спортивного права як комплексної галузі в правовій системі України. Актуальні проблеми політики: збірник наукових праць. 2011. Вип. 42. С. 272-279.
8. Black D., Peacock B. "Sport and Diplomacy". In A.F. Cooper, J. Heine & R. Thakur (Eds.), *The Oxford Handbook of Modern Diplomacy* (708-726). 2013. Oxford: Oxford University Press.
9. David J. Ettinger, *The Legal Status of the International Olympic Committee*, 4 Pace YB Int'l L. 97 (1992). URL: <https://digitalcommons.pace.edu/pilr/vol4/iss1/4> (Accessed 01.03.2024).
10. Dimitrios Panagiotopoulos «Aspects of Sports Law & Lex Sportiva», *Revista de Derecho del Deporte*. 2013. No. 25, available at: <http://www.ijeditores.com.ar/articulos.php?idarticulo=64965&print=2> (Accessed 01.03.2024).
11. FIFA (2018). *Associations*. Retrieved from <https://www.fifa.com/associations/index.html> (Accessed 01.03.2024).
12. Foster K. «Global Sports Law Revisited?», *The Entertainment and Sports Law Journal*. 2019. No. 17(1), available at: <https://www.entsportslawjournal.com/articles/10.16997/eslj.228/> (Accessed 01.03.2024)
13. Hartley D.H. «International Sports Law and Business in the 21st Century?», *The Entertainment and Sports Law Journal*. 2005. No. 3(1), available at: <https://www.entsportslawjournal.com/articles/10.16997/eslj.126/> (Accessed 01.03.2024).
14. Merkel U. "Sport as a foreign policy and diplomatic tool". In A. Bairner, J. Kelly & J. Woo Lee (Eds.), *Routledge Handbook of Sport and Politics* (28-38). 2017. Abingdon: Routledge.
15. Slomanson, William R. *Fundamental Perspectives on International Law*. Sixth Edition ed., WADSWORTH CENGAGE Learning, 2011.

References:

1. Bordiugova H.U. (2009) International sports law as a base for forming national law sector "Sports law of Ukraine" (p. 18) extended abstract of candidate's thesis, Kyiv. [in Ukrainian].
2. World's Anti Doping Agency. Retrieved from: <https://www.wada-ama.org> [in Ukrainian].
3. World Anti Doping Code. National anti doping center of Ukraine. Kiyv: AVIAZ, 111 p. Retrieved from: <https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada-2015-code-ru.pdf> [in Ukrainian].

4. Garo H.O., Kushnir O.O. Sports law: overview of national legislation and international standards. Retrieved from: https://protocol.ua/ua/sportivne_pravo_oglyad_natsionalnogo_zakonodavstva_i_mignarodnih_standartiv/ [in Ukrainian].
5. Kononovych V.H. (2012). Forming of legal and organizational basis of state administration of physical culture in Ukraine. Theory and practices of state regulation, 4 (39), 301-305 [in Ukrainian].
6. International Olympic Committee. (1999) Olympic charter. Kyiv: Olimp.
7. Cherednyk R.V. (2011) Development of sports law as a complex branch of law in legal system of Ukraine. Actual problems of politics, 42, 272-279 [in Ukrainian].
8. Black D., Peacock B. (2013) Sport and Diplomacy. In A.F. Cooper, J. Heine & R. Thakur (Eds.), The Oxford Handbook of Modern Diplomacy 708-726Oxford: Oxford University Press.
9. David J. Ettinger. (1992) The Legal Status of the International Olympic Committee, 4 Pace YB Int'l L. 97 retrived from: <https://digitalcommons.pace.edu/pilr/vol4/iss1/4> (Accessed 01.03.2024).
10. Dimitrios Panagiotopoulos. (2013) Aspects of Sports Law & Lex Sportiva. Revista de Derecho del Deporte, 25. Retrieved from: <http://www.ijeditores.com.ar/articulos.php?idarticulo=64965&print=2> (Accessed 01.03.2024).
11. FIFA (2018). Associations. Retrieved from: <https://inside.fifa.com/about-fifa/associations> (Accessed 01.03.2024).
12. Foster K. (2019) Global Sports Law Revisited? The Entertainment and Sports Law Journal, 17(1). Retrieved from : <https://www.entsportslawjournal.com/articles/10.16997/eslj.228/>(Accessed 01.03.2024).
13. Hartley D.H. (2005) International Sports Law and Business in the 21st Century. The Entertainment and Sports Law Journal, 3(1). Retrieved from : <https://www.entsportslawjournal.com/articles/10.16997/eslj.126/>(Accessed 01.03.2024).
14. Merkel U. (2017) Sport as a foreign policy and diplomatic tool. In A. Bairner, J. Kelly & J. Woo Lee (Eds.). Routledge Handbook of Sport and Politics 28-38. Abingdon: Routledge.
15. Slomanson, William R. (2011) Fundamental Perspectives on International Law. Sixth Edition ed., WADSWORTH CENGAGE Learning. Retrieved from : <https://www.corteidh.or.cr/tablas/r32533.pdf> (Accessed 01.03.2024).

Стаття надійшла до друку 18.03.2024 року